

Weichbild magdeburski w układzie śląsko-małopolskim.**Wersja sandomierska z uzupełnieniami wersji krakowskiej**

Rękopis Biblioteki Uniwersytetu w Lipsku „Albertina” 951b, k. 104v–105v, 117–117v

Odczyt: Maciej Mikuła

Artykuł 56

[56] [104v] De eo. Qui monomachaliter suum equalem salutare seu alloqui voluerit.

Qui monomachaliter suum equalem salutare seu alloqui voluerit, hunc iudicem petere oportebit, ut se intromittere possit de uno pacis suo violatore, quem videat in presenti. Cum hoc sibi per sententiam diffinitum fuerit, tunc eciam in sententia requirat, per quem modum de ipso intromittere debeat, ut sibi in suo iure proficere possit. Tunc sibi de iure diffinitur, curialiter per horem [s] vestimenti. Et cum [/] se de ipso intromittat, pronucciet [s] sibi causam, pro qua se de ipso intromisit, quod statim facere potest, si vult, aut pro eo habere colloquium. Tunc ipsum inculpare oportebit, quod pacem in eo infregerit aut in strata regia, aut in villa, qualiter infregerit, eodem modo queruletur super eum. Tunc ipsum iterum inculpet, quod ipsum depredavit et eam vim in eo fecerit, quod bene in eo probare poterit. Tunc vulnus aut cicatrices demonstrate, si vulnus sanatum fuerit. Tunc ulterius conqueratur, quod ipsum spoliavit bonis suis et de ipsis [k. 105] sibi tanta recipit, quod bene duellum meretur. Hec tria criminalia facta omnia simul conqueratur, de quocumque horum trium de uno obliviscatur aut caruit, extunc suum duellum amisit. Tunc loquatur ulterius: tunc ipsum solum est persona in propria, ipsum solum vidi, hoc est persona propria, ipsum clamore proclamavi. Si fateri voluerit, quod diligo, et si non fatebitur, ipsum omni iure vincere volo, ut michi vulgus iudicaverit, aut scabini, si sub banno regio fuerit. Extunc ille petat satisdacionem, [/] quam sibi facere debet. Tamen vir potest suam querimoniam meliorare ante satisdacionem, si voluerit. Facta satisdacione ille habeat suam innocenciam, hoc est iuramentum, quod ipsum iurare oportet, et iuramentum monomachale, ipsum iurare incitaverit et si ibi fuerit, hoc est proficere si potuerit pro imbecillitate sui corporis. Quivis vir potest se a duello excusare illi viro, qui sibi paris condicionis non fuerit. Ille autem, qui nobilioris nature fuerit, ille preesse non potest [illi], qui deterioris nature fuerit, si ipsum alloquetur. A duello [k. 105v] eciam cedere potest, qui post meridiem alloquutus fuerit, nisi ante meridiem fuerit inchoatum, iudex eciam debet habere clipeum et gladium illi, super quem allocutum fuerit. A duello eciam potest excipere suos affines, si uterque suus affinis et ita consanguineitatis linea coniuncti fuerint, quod simul pugnare non potuerit. Iudex eciam duos nuncios dare debet cuilibet hiis, qui pugnare debent, qui videant, ut habeant attinenciam secundum veram consuetudinem. Coreum et linea indumentum [s] induere possunt, quantum placet. Caput et pedes antea nudi sint, in [/] manibus cirotecas habeant, unum gladium nudum in manu et alio cinctus, aut duobus, hoc arbitrio eorum admittitur, et unum clipeum rotundum in manu, ubi non aliud, quam lignum aut coreum sit, preter manu tectorium, quod potest esse fereum, unam tunicam absque manicis super

preparamenta. Eciā iudex debet indicare pacem circa collum, quod nemo eos impediāt circa duellum. Cuilibet ipsorum iudex unum virum habeat, qui falangam ferat, qui ipsos in nichilo impedire debet, nisi si unius [s] ceciderit, [k. 117] ^[a] quod falanga[m] interponat, aut si vulneratus fuerit. Aut si falanga[m] desiderat, hoc idem facere, nisi voluntas iudicis fuerit, non potest. Postquam circulo pax iudicata fuerit, ambo debent circulum affectare, quem ipsis iudex licenciare debet. Finalia ferrimenta de vaginis gladiatorum deponere debent, nisi a iudice licenciam habuerint. Ambo ornati ire debent ante iudicem, et ambo iurare debent: unus, scilicet actor, quod causa sit vera, pro qua super ipsum querelam fecerit, et respondens, quod sit innocens. Sic ipsis Deus adiuvat et suum duellum. Sol [/] eciam dividi debet per medium, quando primo conveniunt. Si vincetur ille, super quem conqueritur, tunc iudicetur sententia capitali. Si autem vincit, dimittetur cum pena et emenda. Actor primo circulum intrabit. Alter si diu tardabit, iudex debet ipsum per preconem mittere vocare in illa domo, ubi se preparaverit, et duos scabinos cum ipso mittere debet. Sic citari debent primo et secundo et tercio, et si ad terciam citationem non venerit, tunc querulator surgat et se ad duellum exhibeat. Et statim percuciet duos ictus et semel [k. 117v] figat contra ventum, cum eo ipse suum adversarium devicit tali causa sive querela, pro qua ipsum fuerat allocutus. Et iudex iudicare debet, sicut per duellum fuisset convictus, sic mortuus debet convi[n]ci, si in furtu aut in rapina, aut in simili crimine occisus fuerit. Sin autem mortuus cum septem testibus protestari poterit, extunc ad duellum se non indiget exhibere contra ipsum. Sin autem ipsum alter agnatus mortui, quicumque fuerit, loco ipsius per duellum se exhibuerit, hic extinguet omne testimonium, quia tunc ipsum absque [/] duello vincere non potest, ut superius est expressum. Si vincetur eciam et ille, qui ad duellum captivatus aut salutatus fuerit, aut promittit aut fideiussorie caucionem fecerit comparere et non comparuit ad iusticiam responsivam.

^a *wskutek przemieszczenia jednej karty zaburzenie w kolejności tekstu*

[hasła: sędzia, pokój, wyrok, prawo, pojedynek sądowy, skarga, droga królewska, oskarżenie, rana, blizna, dobra, sąd królewski, ławnik, gwar, zabezpieczenie, przysięga, niewinność, niepełnosprawność, równy stanem, szlachcic, tarcza, miecz, krewny, zwyczaj, pięściarz, wola, powód, kradzież, świadek, krewny po mieczu, nawiązka, kara sądowa, mulkta, posiedzenie]